

גמ' קידושין (מ.) - מחשבה טובה ומחשבה רעה

רב דניאל שטיין

א. גמ' נזיר (כג.) - ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה, באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר, שהיא צריכה כפרה וסליחה, וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה, ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה, המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה.

ב. פסקי התוס' למוע"ק (יב: אות נ"ג) - דבר שהוא מותר והעושהו סבור שהוא אסור ואפ"ה עושה מיקרי עברייין.

ג. גמ' יומא (לט.) - הרהורי עבירה קשו מעבירה. [פרש"י (שם) - קשים להכחיש את בשרו יותר מגופו של מעשה].

ד. רמב"ם והראב"ד (פ"א גזילה ה"ט) - כל החומד עבדו או אמתו או ביתו וכליו של חבירו או כל דבר שאפשר לו שיקנהו ממנו והכביד עליו ברעים והפציר בו עד שלקחו ממנו אף על פי שנתן לו דמים רבים הרי זה עובר ה בלא תעשה שנ' לא תחמד, ואין לוקין על לאו זה מפני שאין בו מעשה, ואינו עובר בלאו זה עד שיקח החפץ שחמד, כענין שנ' לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך חימוד שיש בו מעשה. [השגת הראב"ד] ואין לוקין על לאו זה שאין בו מעשה. א"א לא ראיתי דבר תמה גדול מזה והיכן מעשה גדול מנטילת החפץ אבל היה לו לומר מפני שהוא חייב בתשלומין שהרי הוא כגולן שחייב להשיב את הגזלה ולפיכך אינו לוקה וגם זה חייב להשיב את החפץ לבעליו.

ה. אור החיים הק' (בראשית נ', כ') - "ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטבה למען עשה כיום הזה להחית עם רב" - הרי זה דומה למתכוין להשקות את חבירו כוס מות והשקהו כוס יין שאינו מתחייב כלום והרי הם פטורים וזכאים גם בדיני שמים.

ו. ספרי דברים (כד, י"ט) - ארב"ע מנין למאבד סלע מתוך ידו ומצאה עני ונתפרנס בה שמעלה עליו הכתוב כאילו זכה, ת"ל לגר ליתום ולא למנה יהיה למען יברכך.

ז. גמ' ב"ק (טז.) - דרש רבא, מאי דכתיב יהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם, אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, אפילו בשעה שעושין צדקה, הכשילים בבני אדם שאינן מהוגנים, כדי שלא יקבלו עליהן שכר.

ח. תשו' הרשב"א (ח"א סי' י"ח) - וכן אין מברכין על מצוה שאינה תלויה כולה ביד העושה. מפני שאפשר שלא יתרצה בה חברו ונמצא מעשה מתבטל. כגון מתנות עניים והלואת הדלים ונתינת צדקה והענקה וכיוצא בהם.

ט. תוספתא מגילה (פ"א ה"ה) - מגבית פורים לפורים ומגבית העיר לאותה העיר אין מדקדין במגבית פורים.

י. חי' הריטב"א מגילה (ז.) - פירשו בירושלמי (פ"א ה"ד) שכל הפושט ידו ליטול יתנו לו, לומר שנותנין לכל אדם ואין מדקדין אם הוא עני וראוי ליתן לו, שאין נתינה זו מדין צדקה גרידתא אלא מדין שמחה שהרי אף לעשירים יש לשלוח מנות, ולפיכך נהגו ליתן מעות פורים לגוים ואפילו עשירים, שכיון שאנו נותנים לכל אדם אם לא ניתן להם יהא שם איבה, וכדתנ' (גיטין ס"א א') מפרנסין עניים גוים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום, ויש ג"כ בכלל אין מדקדין בדבר שאין נותנים להם צורך סעודת פורים בדקדוק וצימצום אלא בהעדפה, וכמו ששנינו בתוספתא (שם) אין מדקדין במגבת פורים אלא לוקחין את העגלים לרוב ושוחטין אותם ואוכלין ואם יותר ימכר ויפול לקופה של צדקה.

יא. תוס' ערכין (ו.) ד"ה משבאת ליד גבאי אסור לשנותה - ודוקא יחיד אבל בני העיר רשאיין כדמשמע בבבא בתרא (דף ח:): ורשאיין בני עיר לעשות תמחוי קופה וקופה תמחוי ולשנותה לכל מה שירצו ודוקא לדבר מצוהוכו' והא דאמר בהשוכר האומנין (ב"מ דף עח:): מגבת פורים לפורים ומגבת אותה העיר לאותה העיר דוקא ומחוז לעיר אסור לשנותה (אבל לצורכי העיר מותרין) בגבאי מיירי.

יב. תוס' ב"מ (עח:) ד"ה מגבת פורים לפורים - וא"ת דאמרינן בערכין (ו:): מעות של צדקה מותר לשנותן בכל מה שירצה ואפילו באו לידי גבאי ואפילו אמר מנורה זו לבד"ה מותר לשנותה למצוה אחרת וי"ל דדוקא בפורים אמרינן הכא דאין לשנות ומגבת העיר לאותה העיר נמי דפורים דוקא.